

Spis treści

Słowo wstępne.....	5
1 Wprowadzenie.....	9
2 Kilka podstawowych myśli teologicznych.....	11
3 Definicja „dziecka” oraz pojęcia „wykorzystanie seksualne”	17
4 Struktury diecezjalne mające na celu zapobieganie nadużyciom seksualnym.....	22
5 Plan Działania obejmuje całą działalność w Kościele.....	25
6 W przypadku podejrzenia o wykorzystanie seksualne.....	27
7 Wsparcie dla osób poszkodowanych oraz dla osób zainteresowanych.....	29
8 Procedury postępowania wobec osoby oskarżonej lub podejrzanej.....	30
9 Po zakończeniu dochodzenia i procesu sądowego.....	31
10 Wykorzystanie seksualne osób dorosłych.....	33
11 Działania prewencyjne.....	35
12 Dziesięć zasad bezpieczeństwa w działalności obejmującej pracę z dziećmi.....	40
13 Zwracanie szczególnej uwagi na tzw. „dzieci ciche”.....	44
14 W przypadku wykorzystania seksualnego dziecka – procedury postępowania.....	46
15 Jeśli chcesz wiedzieć więcej.....	49
 ZAŁĄCZNIK DO KOPIOWANIA: Formularz DH710.....	 50

Słowo wstępne

Niniejszy Plan Działania (beredskapsplan) Diecezji Sztokholmskiej ma na celu ustanowienie wyraźnych procedur postępowania w razie zawiadomienia lub podejrzenia o wykorzystaniu seksualnym dzieci lub młodzieży. Pragniemy wyraźnie zaznaczyć, że jakakolwiek forma nadużyć w środowisku kościelnym jest niedopuszczalna. Naszym zamiarem jest podejmowanie działań prewencyjnych oraz kształtowanie świadomości u wszystkich zaangażowanych, uwrażliwiając ich oraz nas samych na istniejące różnego rodzaju zagrożenia.

Ewangelia pozostaje w całkowitej sprzeczności do jakiegokolwiek formy nadużyć seksualnych. Jeśli więc księża, osoby zatrudnione bądź wolontariusze w służbie Kościoła dopuszczają się powyższych wykroczeń, wyrządzona szkoda jest tym większa, ponieważ obdarzeni są oni tak wielkim zaufaniem. Przełożeni diecezjalni będą podejmować natychmiastowe i stanowcze kroki, w celu ochrony pokrzywdzonego lub pokrzywdzonych. Osoba, która została narażona na wykorzystanie, stawiana jest zawsze na pierwszym miejscu.

Dokumentacja sporządzona w ciągu ostatnich dziesięcioleci, opisująca wykorzystywanie seksualne dzieci przez księży oraz osoby świeckie w różnych częściach świata, będąca także formą nadużycia władzy, a której punkt kulminacyjny przypadał na koniec lat 70-tych, ujawniła zarówno niewiedzę jak i bezradność wśród przełożonych kościołów lokalnych. Dopuszczanie się nadużyć było możliwe, ponieważ osoby odpowiedzialne nie wykazywały ani należytego zainteresowania, ani też wystarczającej chęci zrozumienia. Przychodzą tu na myśl słowa proroka Ezechiela o pasterzach ludu, którzy dbali jedynie o własne interesy nie zważając na owce (Ez 34).

Jezus bronił zawsze tych najbardziej narażonych na zranienia. Nauczył nas, że dzieci zajmują istotne miejsce w Królestwie Bożym: „Pozwólcie dzieciom przychodzić do Mnie, nie przeszkadzajcie im” (Mk 10, 14). Stawiając dziecko w centrum mówił: „Kto przyjmuje jedno z tych dzieci w imię moje, Mnie przyjmuje” (Mk 9, 37). To nastawienie powinno zawsze być wyrażane w naszym postępowaniu względem dzieci, a także w względem każdego, kto jest bezbronny.

Obecna sytuacja zmusiła również i nas do zmiany myślenia. Zasady prewencji i postępowania w sytuacji nadużyć seksualnych wobec dzieci i młodzieży, istnieją w Diecezji sztokholmskiej już od długiego czasu. Przeprowadzonych zostało blisko dwieście szkoleń dla księży, osób zatrudnionych w jednostkach kościelnych oraz wolontariuszy, obecnie dochodzą tu także szkolenia prowadzone online. W roku 2019 powołana została w diecezji specjalna funkcja delegata ds. ochrony dzieci i młodzieży, którego zadaniem były dodatkowe inspekcje pracy prewencyjnej na poziomie lokalnym. Rezultat tych inspekcji nie okazał się niestety zachęcający. W większości placówek praca prewencyjna nie została nawet rozpoczęta, a w niektórych wręcz o niej zapomniano. Jeśli więc chcemy pozostać wiarygodni w naszych dziełach, takie podejście nie może być tolerowane. Osoby odpowiedzialne za różne placówki, które nie będą podchodzić z powagą do sprawy nadużyć, muszą się w przyszłości liczyć się z poważnymi konsekwencjami swojego zaniedbania.

Każde zawiadomienie o nadużyciu jest dla naszej Diecezji faktem niezwykle przygnębiającym. Jednak osoby, decydujące się na ten krok, oddają Kościołowi wielką

przysługę i zasługują jedynie na uznanie. Wciąż uczymy się jak postępować w takich przypadkach, podobnie jak inne zgromadzenia i organizacje w społeczeństwie, które udoskonalają swoje zasady w celu ochrony osób narażonych na zranienia.

Pierwsza edycja Planu Działania na wypadek wykorzystania seksualnego dzieci i młodzieży, wydana została w naszej Diecezji w roku 2004, druga w roku 2010. Jego aktualizacja potrzebna była z wielu względów, zwłaszcza z powodu coraz bardziej obszernej digitalizacji życia dzieci, która zmieniała tradycyjną postać zagrożenia. Naszym celem było również uzupełnienie Planu Działania o nowe ustawodawstwo kościelne i państwowe. Poprzedzająca edycja Planu Działania traci swoją ważność z dniem wydania nowej, zrewidowanej trzeciej edycji.

Niniejszym udzielam mocy prawnej trzeciej, zrewidowanej edycji zbioru zasad oraz zatwierdzam obowiązek ich przestrzegania w parafiach, misjach językowych i narodowych, kościołach orientalnych oraz innych organizacjach i zgrupowaniach podlegających jurysdykcji diecezjalnej. Od każdej działalności noszącej miano „katolicka” oczekuję pełnego poparcia dla podanych zasad oraz wdrażania ich w życie. Jako uczniowie Chrystusa zobowiązani jesteśmy do dołożenia wszelkich starań, w celu zapobiegania i uniemożliwienia wszelkich form nadużyć.

Trzecia zrewidowana edycja Planu Działania nabiera mocy prawnej w dniu Uroczystości Wszystkich Świętych 2021 roku.

Sztokholm 1 listopada 2021 roku.

Kardynał Anders Arborelius OCD
Biskup Diecezji Sztokholmskiej

1

Wprowadzenie

Plan Działania rozpoczyna się rozdziałem zawierającym kilka podstawowych myśli teologicznych o wizji człowieka i seksualności w nauce Kościoła. Po nim następuje rozdział, w którym wyjaśniamy definicję *dziecka i wykorzystania seksualnego*, zawartą w niniejszych wytycznych. Następnie przechodzimy do tematu struktur decezjalnych zajmujących się pracą prewencyjną, procedurami postępowania w przypadku oskarżenia lub podejrzenia o wykorzystanie seksualne, a także formami wsparcia i udzielania informacji osobom pokrzywdzonym i innym osobom zainteresowanym. W kolejnym rozdziale wyjaśniamy jakie kroki podejmowane będą względem osoby oskarżonej lub podejrzanej, a także co następuje po zakończeniu dochodzenia i procesu prawnego.

Plan Działania obejmuje również rozdział procedur postępowania mających na celu prewencję nadużyć seksualnych, rozdział z dziesięcioma konkretnymi zasadami bezpieczeństwa dla działalności obejmującej dzieci oraz rozdział traktujący o znaczeniu zwracania szczególnej uwagi na „dzieci ciche”.

Wreszcie, udzielamy informacji o zasadach postępowania w przypadku, gdy ktoś pragnie ujawnić, że został/a wykorzystany seksualnie.

W załączniku można znaleźć formularz do wykorzystania podczas rozmowy poprzedzającej zatrudnienie lub wolontariat. (dh 710, patrz str. 50).

2

Kilka podstawowych myśli teologicznych

- A. BÓG STWORZYŁ CZŁOWIEKA do miłości i z miłości, teologiczna świadomość tego faktu może nam pomóc zgłębić nasze rozumienie Boga i człowieka. Poprzez grzech Stworzenie Boże zostało zranione i skrzywdzone, jednak Bóg posłał światu Swego Syna, by pojednać ze sobą stworzenie i objawić mu pełnię Swojej miłości. Posłał Go, by przywrócić człowiekowi godność jako istoty stworzonej na Jego podobieństwo. Bóg ofiaruje nam Swoją łaskę i przebaczenie, jesteśmy jednak świadomi, że walka z grzechem trwać będzie całe nasze życie.
- B. NA MOCY SŁÓW JEZUSA „Pozwólcie dzieciom przychodzić do Mnie” Kościół zawsze poddawał refleksji rolę i znaczenie dziecka, tym samym podkreślając i chroniąc jego wyjątkową godność. Nadużycia seksualne dokonane wobec dzieci postrzegane są zatem przez Kościół jako jedno z najcięższych przestępstw wobec człowieka, a co za tym idzie Boga, który sam stał się dzieckiem.
- C. SŁOWO WYKORZYSTANIE/NADUŻYCIE oznacza różne czynności, począwszy od przemocy czysto fizycznej, a skończywszy na spowodowaniu cierpienia natury psychicznej. Często powodem jest chęć osiągnięcia przez osobę dorosłą własnych

niemoralnych celów, poprzez wykorzystanie łatwowości i ufności dziecka. Gdy autorytet osoby dorosłej wykorzystywany jest w sposób lekceważący, krzywdząc dziecko z powodu jego słabości i stosunku zależności to jest to nadużycie. Wykorzystanie seksualne ma miejsce, gdy dziecko wykorzystywane jest w celu zaspokojenia własnej seksualności. Tego typu nadużycia są niedopuszczalne w jakimkolwiek kontekście i muszą zawsze zostać potępione, będąc poważnym przestępstwem przeciwko dziecku i Temu, który je stworzył.

- D. GDY KOŚCIÓŁ ROZWAŻA rolę oraz znaczenie dziecka, opiera się on na podstawowej myśli teologicznej, że człowiek został stworzony na obraz Boży (Rdz 1, 27). Owo podobieństwo Boże oznacza, że człowiek jest osobą, to znaczy niepowtarzalną istotą posiadającą nienaruszalną godność. Wolna wola, którą Bóg obdarzył człowieka, umożliwia mu kształtowanie swojego życia w dobry sposób – z należyty szacunkiem dla nieodłącznych praw życia. W swojej relacji do innych człowiek jest podmiotem, dając innym możliwość do zachowania podmiotowości. Fakt ten oznacza, że nikt nie ma prawa do postrzegania i traktowania swojego bliźniego jako przedmiotu, a mianowicie jako kogoś, kim można rozporządzać i wykorzystywać do własnych celów. Wykorzystanie bierze się właśnie z braku poszanowania dla bliźniego jako osoby.
- E. NIENARUSZALNA GODNOŚĆ CZŁOWIEKA obowiązuje przez całą jego egzystencję, innymi słowy poczynszy od poczęcia aż do naturalnej śmierci. Nie jest to niestety zawsze szanowane. Uzależnienie dziecka od osób dorosłych, jego słabość oraz niewykształcona autonomia stawiają je w pozycji zagrożenia. Każde dziecko ma jednak prawo do dorastania w środowisku, w którym czuje się bezpieczne oraz w którym ma możliwość nauczenia się ufności do życia i do ludzi. Odpowiedzialność za zapewnienie mu tego prawa przypada zwykle rodzicom i innym osobom dorosłym z jego otoczenia, wiemy jednak, że wiele dzieci doznaje zranienia. Dlatego tak ważna jest współpraca Kościoła ze społeczeństwem, by chronić i zagwarantować integralność oraz ludzką wartość każdego dziecka.
- F. ŚWIADOMOŚĆ O NIENARUSZALNEJ GODNOŚCI CZŁOWIEKA potwierdzona jest poprzez wiarę w to, że Bóg stał się człowiekiem w Jezusie Chrystusie. Bóg stał się człowiekiem i tym samym ukazał nam jak powinno wyglądać życie ludzkie. W Ewangelii dowiadujemy się, że Jezus zawsze bronił tych najbardziej narażonych na zranienia. Dlatego dzieci posiadają istotne miejsce w Królestwie Bożym: „Pozwólcie dzieciom przychodzić do Mnie, nie przeszkadzajcie im”, czytamy w Ewangelii św. Mateusza (Mt 10, 14). Przy innej okazji Jezus postawił dziecko w centrum i powiedział: „Kto przyjmuje jedno z tych dzieci w imię moje, Mnie przyjmuje. A kto Mnie przyjmuje, nie przyjmuje Mnie, lecz Tego, który Mnie posłał” (Mk 9, 37). Przyjęcie dziecka jest równoznaczne z przyjęciem Boga i powinno to być wyrażane w naszym postępowaniu względem dzieci. Jezus, w zdecydowany i konkretny sposób, przypomina nam o konsekwencjach postępowania odwrotnie: „Lecz kto by się stał powodem grzechu dla jednego z tych małych, którzy wierzą we Mnie, temu byłoby lepiej kamień młyński zawiesić u szyi i utopić go w głębi morza” (Mt 18, 6), a także „Strzeżcie się, żebyście nie gardzili żadnym z tych małych” (Mt 18, 10).
- G. BÓG STWORZYŁ CZŁOWIEKA jako mężczyznę i kobietę. Tym samym powołani są oni do upodobniania się do Boga w miłości i wspólnocie. Poprzez seksualność, która jest darem Bożym dla człowieka, wyrażana i potwierdzana jest ich wzajemna miłość do siebie. Katechizm Kościoła Katolickiego ujmuje to w następujących słowach: „Jedność

mężczyzny i kobiety w małżeństwie jest sposobem naśladowania w ciele wspaniałomyślności i płodności Stwórcy” (KKK 2335). Według nauki Kościoła, seksualność ma więc miejsce w trwającym przez całe życie przymierzu jakim jest małżeństwo. W małżeństwie rozwija się miłość i wzajemny szacunek, wierność i wspólnota życia, a także płodność, rozkosz i radość. Wszystko to możliwe jest jedynie, gdy małżonkowie postrzegają i odnoszą się do siebie jako osoby posiadające własną tożsamość. Wzajemne znieważanie się i wykorzystywanie jest niezgodne z samopoświęcającą się wspólnotą, jaką jest miłość.

- H. **PODBNIE JAK** z innymi darami Bożymi, człowiek może nadużywać daru seksualności i w ten sposób wyrządzać krzywdę. Wykorzystanie seksualne dziecka niedojrzałego do dorosłej seksualności poprzez osobę dorosłą, jest nadużyciem i głębokim znieważeniem dziecka, które często bywa przyczyną praktycznie nieuleczalnych zranień na całe życie. Takie nadużycie jest zbrodnią przeciwko dziecku jako osoby, a także ciężkim przestępstwem przeciwko Bożemu prawu. Jeżeli księża, osoby zatrudnione bądź wolontariusze w służbie Kościoła dopuszczają się nadużyć, wyrządzona szkoda jest tym większa, ponieważ obdarzeni są oni tak wielkim zaufaniem. Przełożeni Kościoła są, dlatego zobowiązani podejmować natychmiastowe i stanowcze kroki, w celu ochrony pokrzywdzonego dziecka. Są oni także zobowiązani podejmować odpowiednie kroki wobec osób oskarżonych, poprzez dopilnowanie złożenia zgłoszenia na policję, a także poprzez współpracę z władzami cywilnymi podczas trwającego dochodzenia i rozprawy w sądzie. Ważne jest także, by przełożeni Kościoła stosowali przepisy prawa karnego dostępne w wewnętrznym ustawodawstwie Kościoła, Prawie kanonicznym, w pełnym ich zakresie. Kościół nie może swoim postępowaniem stwarzać pozorów chęci uciszenia lub zatuszowania popełnionych czynów. Troska o dziecko i jego rodzinę musi być stawiana na pierwszym miejscu. Poniższe przepisy są wyrazem odpowiedzialnego podejścia Diecezji sztokholmskiej, do podejmowania działań prewencyjnych oraz uniemożliwiających nadużycia, a także do możliwości podejmowania natychmiastowych i skutecznych kroków jeżeli nadużycie pomimo wszystko miałooby miejsce.
- I. **WRESZCIE**, nie możemy zapomnieć, że miłosierdzie Boże obejmuje wszystkich ludzi, również tych, którzy popełnili przestępstwo, lub w zły sposób wykonywali swoją pracę. Przebaczenie Boże wymaga szczerego żalu oraz chęci zadośćuczynienia i poprawy. Ten, kto stał się przyczyną cierpienia dziecka musi więc zrobić rachunek sumienia, otwarcie przyznać się do winy i odpowiedzieć za przestępstwa, które popełnił, w stosownych przypadkach przed sądem. Winny powinien dołożyć wszelkich starań, by osobiście odpokutować za swoje wykroczenia poddając się karom cywilnym i kościelnym, jak również poprzez modlitwę i pokutę.

Definicja „dziecka” oraz pojęcia „wykorzystanie seksualne“

W NINIEJSZYCH WYTYCZNYCH posługujemy się słowem *dziecko* zgodnie z Konwencją o Prawach Dziecka przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych. Dzieckiem nazywamy zatem każdą osobę poniżej 18 roku życia.

Używane w wytycznych pojęcie *wykorzystanie/nadużycie seksualne* odnosi się przede wszystkim do tego rodzaju postępowań, które według przepisów w rozdziale 6 szwedzkiego kodeksu karnego o przestępstwach seksualnych, są karalne.

Obecnie, w rozdziale 6 szwedzkiego kodeksu karnego, oddzielnie wyszczególnione zostało przestępstwo o nazwie „wykorzystanie seksualne dzieci”. Kiedy jednak opisujemy wykorzystanie seksualne dzieci w niniejszych wytycznych, dotyczą one, jak wynika z poprzedniego akapitu, nie tylko tego szczególnego przestępstwa, ale wszelkich przestępstw na tle seksualnym skierowanych przeciwko dzieciom.

Zgwałcenie

1 § Kto obcuje płciowo lub dopuszcza się innej, porównywalnej do obcowania płciowego ze względu na wagę naruszenia czynności seksualnej z osobą, która nie uczestniczy w takim akcie dobrowolnie podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do lat 6. Ustalając, czy udział był dobrowolny czy nie, należy zwrócić szczególną uwagę na to, czy dobrowolność udziału została wyrażona werbalnie, czynami lub w inny sposób. Uczestnictwo bezwzględnie nie może zostać natomiast uznane za dobrowolne, jeżeli:

1. jest skutkiem napaści, innego aktu przemocy lub groźby popełnienia przestępstwa, wniesienia oskarżenia w sprawie innej osoby, zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przez inną osobę lub ujawnienia informacji na szkodę innej osoby.
2. sprawca w sposób niewłaściwy wykorzystuje osobę nieporadną ze względu na utratę przytomności, sen, strach, wpływ alkoholu lub narkotyków, chorobę, uszkodzenie ciała, zaburzenia psychiczne lub z innego powodu wynikającego z okoliczności; lub:
3. sprawca nakłania osobę do udziału, nadużywając stosunku zależności względem swojej osoby.

Wykorzystanie seksualne

2 § Kto dokonuje czynności seksualnej innej niż ta określona w § 1 z osobą, która nie uczestniczy dobrowolnie, jest winny wykorzystania seksualnego i podlega karze pozbawienia wolności do lat 2. Ustalając, czy udział był dobrowolny czy nie, zastosowanie ma 2. i 3. zdanie pierwszego akapitu § 1.

Zgwałcenie osoby małoletniej

4 § Kto obcuje płciowo lub dopuszcza się innej, porównywalnej do obcowania płciowego ze względu na wagę naruszenia czynności seksualnej wobec małoletniego poniżej 15 roku życia, winny jest zgwałcenia na małoletnim i podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do lat 6.

Wykorzystanie seksualne osoby małoletniej

6 § Kto dokonuje czynności seksualnej innej niż te określone w § 4 i § 5 na małoletnim poniżej 15 roku życia (...), jest winny wykorzystania seksualnego osoby małoletniej i podlega karze pozbawienia wolności do lat 2.

Napastowanie seksualne

10 § Kto, w przypadkach innych niż wymienione wcześniej w tym rozdziale, dotyka miejsc intymnych małoletniego poniżej 15 roku życia lub nakłania małoletniego do podjęcia się lub uczestniczenia w czynnościach o charakterze seksualnym, jest winny napastowania seksualnego i podlega karze grzywny lub pozbawienia wolności do lat 2.

Dotyczy to również osoby, która obnaża się przed inną osobą w sposób wprowadzający w dyskomfort lub napastuje ją werbalnie lub czynami w taki sposób, który narusza jej wolność seksualną.

Spotkanie się z osobą małoletnią w celach natury seksualnej

10 a § Kto, mając na celu dopuszczenie się czynu wobec małoletniego poniżej 15 roku życia, za który kara jest określona w § 4, § 5, § 6, § 8 lub § 10, a także proponuje lub zgadza się na spotkanie z takim małoletnim, jest winny nawiązania relacji z małoletnim w celach seksualnych i podlega karze grzywny lub pozbawienia wolności do lat 2.

Posiadanie i rozpowszechnianie treści pornograficznych z udziałem małoletnich jest działalnością przestępczą według rozdziału 16 szwedzkiego kodeksu karnego i jest postrzegane jako ciężkie przestępstwo według prawa kanonicznego. Jeżeli osobą podejrzaną o przestępstwo związane z pornografią dziecięcą jest ksiądz lub osoba zatrudniona w kościele, musi zostać zgłoszona na policję. Plan Działania obejmuje również przestępstwa związane z pornografią dziecięcą tam, gdzie jest to adekwatne.

Miejsce i forma nadużyć seksualnych może być różna, jednym z takich miejsc jest Internet. Przykładem przestępstw obecnych w sieci jest wysyłanie wiadomości o charakterze lub treści seksualnej do osób małoletnich w czatach, lub nakłanianie osoby małoletniej do pozowania przed webkamerą lub wysyłania zdjęć, a także obnażanie się sprawcy lub wysyłanie przez niego zdjęć do osób małoletnich.

Pragniemy tu podkreślić, że niektóre czyny, nie postrzegane jako przestępstwa w prawie karnym mogą być uznane jako nadużycia seksualne względem dzieci według prawa kanonicznego, czego następstwem może być wstępne dochodzenie kanoniczne i sankcje karne.

Każde podejrzenie o nadużyciach seksualnych, popełnionych przez księży, członków zakonów lub zgromadzeń mają zostać zgodnie z prawem kościelnym przekazane do Sądu Kościelnego w Rzymie, który może nakazać rozpoczęcie kanonicznego procesu karnego. Obejmuje to zarówno podejrzenie o nadużycie seksualne wobec osób nieletnich, jak również podejrzenie o rozpowszechnianie lub nakłanianie osoby nieletniej do udziału w pornografii dziecięcej. Jeżeli podejrzanym/ą o przestępstwo jest osoba świecka, n.p. wolontariusz lub osoba zatrudniona, wstępne dochodzenie prowadzone jest lokalnie w Diecezji. Proces kanoniczny i ewentualne sankcje karne nie zastępują cywilnego postępowania karnego, lecz są jedynie dodatkiem.

W PRAKTYCE, ODPOWIEDZIALNOŚĆ za wdrażanie wytycznych zawartych w niniejszym Planie Działania spoczywa na *proboszczach* parafii, *rektorach* misji językowych i narodowych oraz kościołach orientalnych mających swoje placówki w Szwecji, a także *przewodnikach* ruchów katolickich i organizacji, które w swojej działalności mają kontakt z dziećmi i młodzieżą.

Parafie, misje, kościoły orientalne i inne organizacje skupiające dzieci i młodzież powinny w miarę możliwości wyznaczyć lokalnych *przedstawicieli ds. bezpieczeństwa*, przykładowo na okres lat 3. Funkcją przedstawicieli może być wspomaganie księży oraz rad parafialnych lub kierownictwa organizacji we wdrażaniu niniejszego Planu Działania w praktyce, konkretnie i szczegółowo. Przedstawiciel ds. bezpieczeństwa pozostaje w kontakcie z diecezjalnym delegatem ds. ochrony dzieci i młodzieży i uczestniczy w ewentualnych dalszych szkoleniach, organizowanych przez Diecezję za pośrednictwem delegata. Osoba wybrana na przedstawiciela ds. bezpieczeństwa musi być po odbyciu szkoleniu o zasadach prewencji i postępowania w sytuacji nadużyć seksualnych oraz musi wypełnić formularz DH710.

Diecezjalny delegat ds. ochrony dzieci i młodzieży pozostaje w stałym kontakcie z parafiami, misjami i innymi placówkami kościelnymi skupiającymi dzieci i młodzież, organizuje inspekcje pracy prewencyjnej i szkolenie personelu oraz wolontariuszy.

Delegat ds. ochrony dzieci i młodzieży jest upoważniony do wglądu w sytuacje dotyczące bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w całej Diecezji, zarówno na poziomie lokalnym jak i krajowym. Ma on też prawo wezwać przewodników i osoby odpowiedzialne za pracę z dziećmi i młodzieżą na rozmowę, w celu unaocznienia potrzeb zmian w danej działalności, ewentualnej potrzeby dalszego dochodzenia, kontynuacji monitorowania lub ukierunkowanego nadzoru. Delegat może być także jedną z osób kontaktowych w Diecezji.

Diecezjalny zespół roboczy do spraw nadużyć seksualnych składa się z wikariusza generalnego, wikariusza biskupiego do spraw księży i diakonów, wikariusza biskupiego do kwestii prawnych, a także dwóch osób kontaktowych, kobiety i mężczyzny. Wikariusz generalny nadzoruje pracę, jego bezpośrednim zastępcą jest wikariusz biskupi do spraw księży i diakonów. W razie potrzeby tymczasowo powołuje się do zespołu roboczego osoby posiadające wiedzę fachową, jak na przykład psychologa, prawnika diecezjalnego, diecezjalnego rzecznika prasowego lub innych specjalistów. Zespół roboczy jest odpowiedzialny za opracowanie planu ochrony dzieci i młodzieży przed nadużyciami.

Zadaniem wikariusza generalnego oraz osób kontaktowych jest przyjmowanie zawiadomień o nadużyciach seksualnych. Po wpłynięciu zawiadomienia o oskarżeniu lub podejrzeniu wykorzystania seksualnego wikariusz generalny jest zobowiązany do niezwłocznego podjęcia odpowiednich kroków oraz poinformowania zespołu roboczego, o tym co zaszło i jakie kroki zostały podjęte.

Osobę zgłaszającą wykorzystanie seksualne traktujemy bezwarunkowo z pełnym szacunkiem i troską. Musi ona zostać wysłuchana, otrzymać należyte wsparcie, być traktowana poważnie, a jej zgłoszenie niekwestionowane. Ma ona także prawo do pomocy terapeutycznej oraz duszpasterskiej (w razie potrzeby Diecezja sztokholmska oferuje wsparcie finansowe na czas dłuższego okresu wymaganej terapii).

Wikariusz generalny ma obowiązek złożenia zawiadomienia na policję oraz do służb socjalnych. W przypadku, gdy dziecko znajduje się w sytuacji bezpośredniego zagrożenia zawiadomienie musi zostać złożone natychmiast.

5

Plan Działania obejmuje całą działalność w Kościele

KATOLICKIE ZAKONY I RUCHY KOŚCIELNE należące do Kościoła katolickiego, które posiadają własne wewnętrzne przepisy, a które otrzymały pozwolenie na prowadzenie swojej działalności w Szwecji, są zobowiązane do przestrzegania Planu Działania ustanowionego przez Diecezję sztokholmską. W przypadku, gdy oskarżenie dotyczy jednego z ich członków zobowiązani są uzupełnić diecezjalne dochodzenie wewnętrznym, wstępnym dochodzeniem oraz przedstawić jego wyniki Biskupowi diecezjalnemu. Biskup diecezjalny podejmuje następnie ostateczną decyzję, czy dana osoba może dalej pełnić swoją funkcję w Kościele katolickim w Szwecji. Diecezja sztokholmska może w razie potrzeby zaoferować pomoc doradczą oraz pomoc logistyczną w prowadzeniu dochodzenia.

Wszystkie niezależne związki i organizacje, noszące miano „katolickie”, prowadzące działalność na terenie Diecezji sztokholmskiej zobowiązane są do wspierania Planu Działania oraz współpracę pod względem prowadzenia odpowiedniego nadzoru.

Wszelkie organizacje pozakościelne, organizujące różnego rodzaju przedsięwzięcia dla dzieci i młodzieży we współpracy z katolickimi parafiami lub instytucjami na terenie Diecezji sztokholmskiej zobowiązane są do przedstawienia własnych podobnych zasad dla swoich animatorów i przewodników grup. Niezależne związki lub firmy, które chcą wynająć lub wypożyczyć lokale kościelne dla działalności obejmującej zajęcia z dziećmi (jak np. Kurs tańca, chór, kółko teatralne) muszą w podobny sposób przedstawić własne zasady bezpieczeństwa przed podpisaniem umowy.

Katolickie szkoły i przedszkola nie podlegają jurysdykcji Diecezji sztokholmskiej, lecz Narodowej Agencji Edukacji (Skolverket) oraz Szwedzkimu Inspektoratowi Szkół (Skolinspektionen), które prowadzą dochodzenia w sprawie zgłoszeń dotyczących dzieci. Diecezja sztokholmska dąży do dialogu z powyższymi urzędami w sprawach dotyczących ochrony dzieci, a także z osobami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo dzieci w innych diecezjach i zgromadzeniach, jak również z osobami zatrudnionymi w policji, posiadającymi odpowiednią specjalizację w tej dziedzinie.

Zasady i procedury ochrony osób nieletnich zawsze mogą i powinny być udoskonalane. Istnieje ciągła potrzeba ich rozwoju, dlatego prosimy osoby dostrzegające taką potrzebę o zgłaszanie swoich uwag bezpośrednio do Diecezji sztokholmskiej. Zdarzają się przypadki, że niektóre sprawy zostają zapomniane lub że ktoś został niewłaściwie potraktowany. Takie skargi powinny zostać należycie rozpatrzone, osoby odpowiedzialne powinny ponieść konsekwencje, a błędy w postępowaniu zostać skorygowane. Skargi dotyczące procedur prowadzenia spraw w Diecezji sztokholmskiej zgłaszamy do delegata ds. ochrony dzieci i młodzieży, którego zadaniem jest dopilnowanie, by zostały one rozpatrzone.

W przypadku podejrzenia o wykorzystanie seksualne

KAŻDE PODEJRZENIE o popełnienie przestępstwa wykorzystania seksualnego wobec dzieci i młodzieży musi być zgłoszone na policję oraz do służb socjalnych.

Wszystkie osoby zatrudnione w Kościele lub wolontariusze w służbie Kościoła, które w swojej działalności mają jakąkolwiek styczność z dziećmi i młodzieżą mają obowiązek zgłaszania podejrzeń o wykorzystanie seksualne w Kościele. Zobowiązują się do tego poprzez podpisanie formularza DH710 (patrz str. 50), w którym wyszczególniony i potwierdzony jest zakres ich obowiązków.

Zgłoszenie kierujemy do wikariusza generalnego lub do którejś z diecezjalnych osób kontaktowych, informacje dotyczące kontaktu znajdują się na oficjalnej stronie internetowej Diecezji sztokholmskiej: www.katolskakyrkan.se/barnskyddsombud

Ponieważ zgłoszenia dotyczą przestępstw muszą również zostać zgłoszone na policję. Policja następnie kontaktuje się ze służbami socjalnymi, które dokonują analizy sytuacji oraz potrzeb dziecka. Pomocy i wsparcia do sformułowania zgłoszenia na policję udziela wikariusz generalny, osoby kontaktowe w diecezji oraz delegat ds. ochrony dzieci i młodzieży. Ich zadaniem jest też dopilnowanie, by zgłoszenie zostało złożone w przypadku, gdy osoba zgłaszająca nie jest w stanie zrobić tego osobiście.

Zgłoszenie na policję musi zostać złożone nawet w przypadku, gdy dziecko lub jego rodzina są temu przeciwni. Następstwem zaniechania zgłoszenia jest często narażenie na nadużycia kolejne dzieci, z tego też powodu jest to absolutnie konieczne, by każde oskarżenie lub podejrzenie zostało we właściwy sposób rozpatrzone. Kluczową funkcję pełni tu osoba słuchająca ujawnienia pokrzywdzonego dziecka.

Jeśli podejrzany sprawca ma w swoim otoczeniu styczność z innymi dziećmi lub młodzieżą, które mogą zostać skrzywdzone jest to element ryzyka, o którym należy powiadomić służby socjalne.

Wsparcie dla osób poszkodowanych oraz dla osób zainteresowanych

DELEGAT DS. OCHRONY DZIECI I MŁODZIEŻY dokonuje, o ile to możliwe w porozumieniu ze służbami socjalnymi, jak najszybszej oceny jakiego rodzaju wsparcia potrzebuje dziecko, które zostało wykorzystane oraz jego rodzina, a także jakiego rodzaju krótko- lub długoterminowej pomocy może w danym przypadku udzielić diecezja. Delegat informuje osobę/y poszkodowane na bieżąco o przebiegu dochodzenia i jest osobą wspierającą do momentu zakończenia sprawy. Przełożeni diecezjalni zadbają o poinformowanie innych osób zainteresowanych, na przykład parafii lub grupy młodzieżowej. Dla osoby poszkodowanej proces leczenia skutków po

doświadczeniu wykorzystania może być długotrwały. Zadaniem diecezji jest zadbanie o to, by przebieg tego procesu odbywał się z pomocą specjalistów.

8

Procedury postępowania wobec osoby oskarżonej lub podejrzaney

OCHRONA DZIECI przed przemocą musi mieć nadrzędne znaczenie i pierwszeństwo przed wszystkimi innymi względami. Jeśli zostało wniesione oskarżenie, według wyżej podanych procedur, wobec osoby zatrudnionej w diecezji lub wolontariusza i zostało to zgłoszone na policję oraz do służb socjalnych, biskup diecezjalny lub tam, gdzie jest to stosowne przełożony zgromadzenia zakonnego, dopilnuje, by nie zachodziło ryzyko wykorzystywania dzieci podczas czasu trwania dochodzenia.

Biskup diecezjalny lub przełożony zgromadzenia zakonnego podejmie konieczne kroki takie jak: odsunięcie od działalności, zwolnienie z obowiązków wynikających z pełnionego urzędu, urlop bezpłatny lub inne dostępne środki zaradcze, gwarantujące ochronę dzieci. Jeżeli oskarżenie dotyczy samego biskupa diecezjalnego, musi on wycofać się z pełnionej funkcji na czas trwania dochodzenia.

Wyznaczona zostanie w diecezji osoba upoważniona do kontaktu, udzielenia wsparcia oraz informowania osoby oskarżonej o przebiegu sprawy. Jeśli podejrzenie dotyczy zakonnika i jeśli jego przełożony zakonny sobie tego życzy, może on otrzymać odpowiednie wsparcie z ramienia diecezji.

9

Po zakończeniu dochodzenia i procesu sądowego

Wynik postępowania karnego może oczywiście być różny, co w następstwie będzie miało wpływ na podejmowane w diecezji kroki wobec osoby oskarżonej o nadużycie seksualne wobec dzieci. Rozróżniamy cztery możliwe wyniki:

1. Akt oskarżenia wniesiony przeciwko osobie oskarżonej zostaje oddalony przez sąd i diecezja podejmuje decyzję, że osoba oskarżona nie dopuściła się wykorzystania seksualnego. W takich przypadkach uniewinnienie powinno zostać opublikowane tak, by w jak najbardziej wyraźny sposób oczyścić osobę oskarżoną z zarzutów. W konsekwencji może to oznaczać, że diecezja wesprze osobę niesłusznie oskarżoną, która będzie chciała zgłosić na policję tego, kto ją oskarżył.
2. Osoba oskarżona zostaje skazana przez sąd za przestępstwo na tle seksualnym. Jak tylko wyrok sądu nabierze mocy prawnej dokonuje się oceny według poniższego akapitu.
3. Akt oskarżenia wniesiony przeciwko osobie oskarżonej zostaje oddalony przez sąd, lecz według opinii diecezji osoba ta nie powinna w dalszym ciągu sprawować swoich obowiązków w Kościele.

4. Po złożeniu zgłoszenia na policję, dochodzenie zostaje zakończone bez wniesienia aktu oskarżenia o przestępstwo na tle seksualnym do sądu.

W przypadku punktów 2, 3 i 4 wymienionych powyżej, przełożeni diecezjalni dokonują oceny ryzyka, w stosownych przypadkach w porozumieniu z władzami cywilnymi, czy i w jakich okolicznościach dana osoba może w dalszym ciągu kontynuować swoją pracę w diecezji. Jeżeli sprawa dotyczy osoby duchownej zostaje wszczęty proces kanoniczny, którego konsekwencjami może być nałożenie różnego typu kościelnych sankcji karnych.

10

Wykorzystanie seksualne osób dorosłych

WYTYCZNE ZAWARTE W NINIEJSZYM PLANIE DZIAŁANIA dotyczą wyłącznie dzieci i młodzieży, to znaczy osób poniżej 18 roku życia. Dla diecezji oznacza to na przykład, że obowiązek zgłoszenia podejrzenia o wykorzystaniu seksualnym na policję dotyczy jedynie osoby, która jest lub która w czasie wykorzystania była nieletnia.

Jeżeli wykorzystanie dotyczy osoby dorosłej diecezja nie może zgłosić sprawy na policję bez udziału osoby pokrzywdzonej. Zgłoszenie przestępstwa wbrew woli osoby pokrzywdzonej oznaczałoby pozbawienie jej władzy nad opisem własnego doświadczenia. W najgorszym przypadku mogłoby to być postrzegane jako jeszcze jedna forma nadużycia. Zawsze jednak powinniśmy zachęcić osobę pokrzywdzoną do złożenia zgłoszenia na policję, oferując pomoc przy jego wykonaniu. Szczególnie młodzi dorośli potrzebują informacji oraz wsparcia, by mieć odwagę zawiadomić policję.

Istnieją także szczególne kościelne przepisy prawne dotyczące wykorzystania seksualnego osób dorosłych. Czyny nie uznawane za karalne według cywilnego prawa karnego, mogą podlegać karom kościelnym, na przykład w przypadku, gdy ksiądz łamie przysięgę życia w celibacie. Prawo kanoniczne zawiera także szczególne przepisy karne dotyczące wykorzystania seksualnego osób dorosłych szczególnie narażonych na zranienia, tzw. bezbronnych dorosłych jak również przepisy dotyczące sytuacji, gdy sprawca nakłania taką osobę do udziału w treściach pornograficznych. W przypadku, gdy podejrzany jest księdzem, członkiem zakonu lub zgromadzenia sprawa zostaje przekazana do Sądu kościelnego w Rzymie, który wszczyna proces kanoniczny. Jeżeli podejrzenie dotyczy osób świeckich, dochodzenie prowadzone jest lokalnie w diecezji.

Osoby dorosłe, które zostały narażone na wykorzystanie seksualne mogą potrzebować różnego rodzaju pomocy ze strony diecezji. W przypadku wykorzystania bezbronnych dorosłych decyzję odnośnie do rodzaju udzielanej pomocy podejmuje wikariusz generalny w konsultacji z osobą poszkodowaną oraz ewentualnymi wybranymi, osobami wspierającymi.

Działania prewencyjne

a. Diecezjalny Plan Działania

Wszystkie parafie, misje językowe i narodowe, kościoły orientalne oraz pozostałe organizacje i grupy podlegające jurysdykcji diecezjalnej, skupiające dzieci i młodzież są zobowiązane do wdrażania i przestrzegania zasad zawartym w niniejszym dokumencie.

b. Szkolenie

Proboszczowie, pozostali księża, osoby zatrudnione w diecezji oraz wolontariusze muszą poszerzyć swoją wiedzę i świadomość niezbędną do praktycznego wdrażania treści zawartych w Planie Działania. Wiedza na temat prewencji nadużyć oraz procedur postępowania w przypadku, gdy do nich dojdzie lub w przypadku podejrzenia o nadużycie muszą być częścią każdego szkolenia dla osób pracujących z dziećmi i młodzieżą.

Wszystkie osoby zatrudniane w diecezji lub w parafiach zobowiązane są do odbycia szkolenia o zasadach prewencji i postępowania w sytuacji nadużyć seksualnych wobec dzieci i młodzieży. Dla księży oraz diakonów organizowane są dodatkowe kursy.

Odbycie diecezjalnego szkolenia obowiązuje także wolontariuszy, do których obowiązków należy praca z dziećmi i młodzieżą. Do grupy wolontariuszy zaliczają się katecheci, pomocnicy katechetów, animatorzy grup młodzieżowych, rodzice pomagający w kuchni na obozach lub osoby pełniące różne funkcje w zarządach katolickich stowarzyszeń młodzieżowych, które poprzez wykonywanie swoich zadań są współodpowiedzialni za organizowane zajęcia dla nieletnich w ich stowarzyszeniu.

Osoby, które nie odbyły diecezjalnego szkolenia nie mogą wykonywać żadnych zadań dotyczących pracy z dziećmi i młodzieżą.

c. Wyraźna informacja

Folder *Bezpieczeństwo dzieci w Kościele*, dostępny w różnych językach zawierający informacje o stanowisku Diecezji sztokholmskiej wobec nadużyć seksualnych oraz o zasadach prewencji i postępowania w przypadku nadużyć seksualnych, w którym również znajdują się dane kontaktowe do wikariusza generalnego oraz osób kontaktowych w Diecezji sztokholmskiej, powinien być wyeksponowany w widocznym miejscu w każdej parafii/organizacji. Ważne jest też, by na oficjalnej stronie internetowej każdej parafii/organizacji podany był wyraźny odnośnik do osób kontaktowych na stronie internetowej Diecezji sztokholmskiej: www.katolskakyrkan.se/barnskyddsombud

d. Powszechne stosowanie środków ostrożności

Środki ostrożności podejmowane w parafiach/misjach/kościółach orientalnych/organizacjach, w celu ochrony dzieci i młodzieży dotyczą wszystkich bez wyjątku. Fałszywe poczucie bezpieczeństwa przejawiające się w myśleniu, że księża, osoby

zatrudnione w Kościele lub wolontariusze nie mogą dopuścić się takich czynów, naraża dzieci i młodzież na ryzyko nadużyć. Środki ostrożności takie jak refleksja oraz rozważne planowanie muszą być stosowane w celu zminimalizowania ryzyka zarówno faktycznych nadużyć, jak też fałszywych oskarżeń.

e. Opis stanowiska pracy/zakresu zadań dla osób zatrudnionych i wolontariuszy

Nadużycia wobec dzieci trudno jest rozpoznać w środowisku, gdzie zakres zadań i obszar odpowiedzialności pracujących w nim dorosłych jest niesprecyzowany. Osoby zatrudnione, podobnie jak wolontariusze, powinny otrzymać wyraźny opis stanowiska pracy lub dokładny opis zakresu zadań (patrz formularz DH710, str. 50), z którego jasno wynika za co są odpowiedzialni i co należy do ich obowiązków. Równie wyraźnie musi być określone, kto jest ich przełożonym.

f. Spotkania współpracowników, doractwo i spotkania animatorów

Katecheci, pomocnicy katechetów i animatorzy grup młodzieżowych powinni uczestniczyć w regularnych spotkaniach obejmujących organizację i planowanie pracy, dzielenie się doświadczeniem, przeszkolenie oraz prowadzenie otwartych rozmów o swoich relacjach z dziećmi i młodzieżą. Proboszcz lub osoba odpowiedzialna za daną jednostkę w parafii powinna czuwać nad wolontariuszami, za których odpowiada.

g. Rozmowy kwalifikacyjne, referencje oraz weryfikacja w rejestrze przestępstw

Osoby pragnące zostać animatorami grup młodzieżowych lub pełnić posługę katechety zobowiązane są podać dwie referencje – preferowane są tu referencje od osób, które miały możliwość obserwowania ich podczas pracy z dziećmi, najchętniej w jednej z jednostek organizacyjnych Kościoła. Jedną z referencji może przykładowo być proboszcz z innej parafii lub pastor ze zgromadzenia, z którego dana osoba konwertowała. W przypadku, gdy dana osoba podejmowała wcześniej pracę z dziećmi i młodzieżą w Kościele katolickim, jedną z podanych referencji powinien być poprzedni przełożony lub osoba odpowiedzialna za daną jednostkę. Do osób referencyjnych kierujemy pytanie czy dana osoba nadaje się do pracy z dziećmi. Jeśli jedna z odpowiedzi jest niejasna lub dwuznaczna nie przyjmujemy danej osoby na stanowisko pracy/posługi. Informacje od osób referencyjnych traktujemy jako poufne.

Rozmowę kwalifikacyjną przeprowadza proboszcz lub przełożony, wspólnie z jedną osobą towarzyszącą. W razie jakichkolwiek wątpliwości, nawet gdy nie zostaną wykryte żadne formalne przeszkody do zatrudnienia/posługi, należy kierować się swoim wewnętrznym przeczuciem względem osoby starającej się o pracę/posługę.

Każda zatrudniana/przyjmowana osoba powinna przedstawić zaświadczenie o niekaralności pobrane z rejestru karnego – dotyczące pracy z dziećmi innej niż w zakresie oświaty (« Övrigt arbete med barn ») (tj. Działalności w stowarzyszeniach itp.). Zaświadczenie należy pobrać osobiście z Urzędu Policji (www.polisen.se). Podobne zaświadczenia z innych krajów UE można pobrać bezpośrednio z oficjalnej strony internetowej policji lub przez skontaktowanie się z odpowiednim urzędem w kraju pochodzenia. Obywatele krajów spoza UE mogą w wielu przypadkach pobrać zaświadczenie z rejestru karnego z kraju swojego pochodzenia (tzw. *police extract*).

Powyższe zaświadczenie nie gwarantuje, że poważne przestępstwa nie zostały popełnione, jest ono jednak jedynym, dostępnym środkiem zaradczym i jako takie powinno być stosowane. W formularzu DH710 osoba zatrudniająca powinna zakreślić przedstawienie zaświadczenia, nie wolno go jednak zachować i kopiować.

Uwaga! wszystkie osoby, starające się o stanowisko/posługę obejmującą pracę z dziećmi i młodzieżą, zatrudniane są na okres próbny. Posługa wolontariusza oraz innego rodzaju posługi powinny zawsze być na czas określony. Osobą przełożoną dla wyżej wymienionych funkcji jest ksiądz lub inna osoba na stanowisku kierowniczym.

12

Dziesięć zasad bezpieczeństwa w działalności obejmującej pracę z dziećmi

PARAFIE/MISJE/KOŚCIOŁY ORIENTALNE/ organizacje będą aktywnie zapobiegać występowaniu ryzyka nadużyć poprzez podejmowanie poniższych środków zaradczych:

1. Osoby dorosłe pełniące funkcję przewodnika, nie powinny, o ile to możliwe, spędzać czasu na osobności z osobą nieletnią, gdy inni uczestnicy mają małą lub żadną możliwość wglądu. Rozmowy na osobności powinny być unikane. Zasada obowiązuje także na forach czatowych i w innych przestrzeniach wirtualnych.
2. Zajęcia w grupach powinny być prowadzone przez dwóch dorosłych przewodników, to samo dotyczy prowadzenia poufnej rozmowy z jednym z dzieci. Każdy z przewodników musi być po odbyciu szkoleniu o zasadach prewencji i postępowania w sytuacji nadużyć seksualnych wobec dzieci i młodzieży obowiązujących w naszej diecezji oraz musi być mianowany na swoje stanowisko według wymaganych procedur. (patrz str. 38 - 39). W sytuacji potrzeby pocieszenia jednego z dzieci, należy to zrobić w obecności osoby towarzyszącej. Postępujemy zawsze z rozwagą. Jeżeli zachodzi potrzeba przytulenia dziecka, zadajemy mu najpierw pytanie czy się na to godzi.
3. Osoby prowadzące zajęcia z dziećmi i młodzieżą nie spotykają się z nimi na osobności w celu nawiązania relacji poza miejscem pracy. Dane statystyczne wskazują, że wiele przypadków nadużyć zaczyna się w ten sposób. Należy unikać dodawania nieletnich podopiecznych do listy znajomych na mediach społecznościowych.
4. Informacja skierowana do nieletnich, np. w formie listu, sms-a lub poprzez internet nie jest dozwolona bez zgody rodziców, i może dotyczyć jedynie placówki, w której spędza czas osoba nieletnia, oraz jej działalności,
5. Lokale, w których odbywają się zajęcia z nieletnimi powinny być jasne, łatwo dostępne i otwarte, umożliwiające obserwowanie sytuacji tam panującej z zewnątrz. Tam, gdzie nie jest to możliwe obowiązuje zachowanie wzmożonej czujności. Przewodnicząc grupie bądź na miejscu zanim zjawia się jej uczestnicy!

6. Przewodnicy grup zobowiązani są do pilnowania dzieci od momentu przyścia do momentu opuszczenia kościoła/lokalu/zajęć, a także podczas przerw. Rodzice powinni otrzymać wyraźną informację o czasie trwania zajęć. Podczas tzw. „czasu wolnego” w podróży/na obozach przewodnicy grup muszą widzieć i wiedzieć co robią nieletni podopieczni. Pamiętajmy, że dzieci mogą wyrządzić krzywdę innym dzieciom. Różnego rodzaju przypadki zdarzają się często tam, gdzie nikt się ich nie spodziewa, np. podczas zabawy. Będąc czujni, jednocześnie szanując prawo do samodzielnie spędzanego czasu każdego dziecka, będziemy eliminować tworzenie miejsc ryzyka (np. pomieszczenia piwniczne, przebieralnie, toalety i łazienki lub krzewy na podwórkach).

7. Wykorzystywanie nieletnich w przestrzeni internetowej wciąż wzrasta. Przed planowanym wyjazdem lub obozem jasno informujemy, że telefony komórkowe oraz inne urządzenia z możliwością podłączenia do internetu będą przechowywane przez cały okres ich trwania lub że możliwość ich używania będzie tylko w określonych godzinach pod nadzorem dorosłych przewodników (nie na osobności). Planując obozy wybieramy lokale bez wifi, a tam, gdzie ono jest dostępne, nie wydajemy hasła nieletnim.

8. Używanie kamer, podobnie jak udostępnianie zdjęć/filmów, w których występują nieletni dozwolone jest jedynie za zgodą rodziców, osób zainteresowanych i przewodników. W kościele wymagana jest dodatkowo zgoda proboszcza.

9. Dzieci i młodzież podwozimy samochodem lub autobusem w grupach, obowiązuje tu zasada „więcej niż jeden pasażer”. Miejsca wyjazdu i przyjazdu, gdzie opiekunowie mogą zostawić i odebrać dziecko, powinny być wspólne dla całej grupy uczestników.

10. Dzieci i osoby dorosłe (które nie są rodzicami) nie dzielą sypialni. Przy zakwaterowaniu w domach prywatnych, dzieci umieszczamy parami. Sypialnie zawsze dzielimy na męskie i damskie, dotyczy to również osób dorosłych. Dbamy o to, by pokoje dzieliły większe grupy. Pokoje przewodników, którzy nocują w innym miejscu niż dzieci, powinny być usytuowane tak, by możliwy był nadzór i łatwy dostęp do pokoi dzieci. Okazywanie czynnej troski przez przewodników jest ważnym elementem opieki, dlatego wskazane są od czasu do czasu wizyty w celu nadzorowania.

13

Zwracanie szczególnej uwagi na tzw. „dzieci ciche”

Dzieciom hałaśliwym nauczyciele zwykle poświęcają swoją uwagę. Jest jednak wiele dzieci dobrze przystosowanych, które nie wywołują zamieszania, a które postrzegane są przez dorosłych jako „grzeczne”. Dzieci o takim usposobieniu mogą w wielu przypadkach zmagać się z trudnościami wewnętrznymi, które z powodu ich osobowości nie są dostrzegane. Dzieci o różnych typach osobowości mogą być wykorzystywane. Nie istnieje szczególna „cecha”, która tłumaczy dlaczego akurat to dziecko padło ofiarą nadużycia, ponieważ całkowitą odpowiedzialność za wykorzystanie ponosi zawsze sprawca. Jednocześnie wiadomo, że sprawca w wielu przypadkach wybiera właśnie dziecko w jakiś sposób pominięte i niedostrzegane przez osoby dorosłe znajdujące się w jego otoczeniu.

Tzw. „uwodzenie” rozpoczyna się wiele razy stopniowo, a celem jest odizolowanie dziecka od jego otoczenia i ostatecznie kontrola emocjonalna nad nim.

Mogą to być:

- Dzieci małomówne.
- Dzieci, które nie wiedzą, że mogą dorosłej osobie powiedzieć: nie.
- Dzieci bojące się kary.
- Dzieci pozbawione czułości.
- Dzieci w jakiś sposób postrzegane za wyzywające w oczach dorosłych.
- Dzieci pozbawione dostatecznego nadzoru od strony rodziców i innych dorosłych.
- Dzieci niepełnosprawne.

Dodać tu można również dzieci zajmujące niską pozycję wśród swoich rówieśników, dzieci samotne lub pomijane w swoim otoczeniu. Tego rodzaju cechy osobowości mogą zwiększać podatność do nawiązywania niezdrowych relacji z dorosłymi.

Każde dziecko jest z natury niepewne. Osoba, która je krzywdzi może być kimś, kogo ono lubi i podziwia. Może ono jednocześnie być wstrząśnięte i się uśmiechać. Dlatego naturalna jest niechęć dziecka do ujawnienia i składania świadectwa o tym, że zostało przez taką osobę skrzywdzone. W wielu przypadkach najłatwiej jest mu udawać, że nic się nie stało. Owa niepewność może niestety być wykorzystana przez dorosłych, którzy chcą z dzieckiem przebywać na osobności.

14

W przypadku wykorzystania seksualnego dziecka procedury postępowania

Ujawnienie przez dziecko doświadczeń wykorzystywania seksualnego wzbudza silne emocje. Rozmowa taka jest trudna zarówno dla słuchacza jak i dla zwierzającego się, dlatego ważne jest okazanie gotowości do wysłuchania. Dziecko pragnące ujawnić swoje doświadczenia podejmuje niezwykle trudną i odważną decyzję i potrzebuje przede wszystkim, aby mu uwierzyć. Odrzucenie dziecka szukającego pomocy w tak trudnej sprawie może je jeszcze bardziej skrzywdzić.

Ujawnienie wykorzystania seksualnego może pochodzić bezpośrednio od osoby pokrzywdzonej lub od osoby postronnej. Poniżej kilka podstawowych reguł, o których warto pamiętać podczas rozmowy:

- Słuchaj z uwagą i skupieniem, zapamiętuj sformułowania, które zostały użyte i co konkretnie zostało powiedziane.
- Nie staraj się dążyć do potwierdzenia wiarygodności relacji. Ważne jest, aby usłyszeć i przyjąć do wiadomości wszystko, co dziecko ma do powiedzenia. Ocena, czy doszło do przestępstwa, czy też nie, należy tylko do sądu.

- Nie zadawaj dodatkowych pytań poza tymi, które są konieczne do ustalenia tego, co zaszło i nie oferuj natychmiastowych odpowiedzi. Twoim zadaniem jest wysłuchanie dziecka, które chce się zwierzyć z czegoś bardzo trudnego.
- Wytłumacz dziecku, jak ważne jest, by któraś z diecezjalnych osób kontaktowych (lub wikariusz generalny) została poinformowana o tym, co zaszło. Skontaktuj się z jedną z nich, najlepiej od razu wspólnie z nim.
- Pod żadnym pozorem nie obiecuj dziecku, że zachowasz tę rozmowę w tajemnicy! Jak tylko będzie wiadomo, że sprawa dotyczy wykorzystania wyjaśnij, że jest to sprawa bardzo poważna i że dorośli muszą podjąć odpowiednie kroki w celu ochrony jego bezpieczeństwa. Wyjaśnij, że zgłosisz to co zostało ujawnione (na policję i do służb socjalnych) nawet w przypadku, gdy pokrzywdzony lub jego rodzina będzie temu przeciwna.
- Bezpośrednio po zakończeniu rozmowy sporządź notatki; datę, czas, główną treść rozmowy, informacje, które udzieliłeś dziecku o tym, co dalej nastąpi oraz z kim będziesz rozmawiał próbując mu pomóc. Staraj się spisać relację z rozmowy dosłownie, tak jak ją usłyszałeś, bez określania jej własnymi słowami. Posługuj się inicjałami opisując poszczególne osoby oraz ich postępowanie. Skontaktuj się z wikariuszem generalnym lub z diecezjalną osobą kontaktową.

Twoja funkcja na tym się kończy. Dalsze procedury postępowania należą do odpowiednich osób z diecezji i do policji. Osoba zgłoszona jako domniemany sprawca *nie* zostaje poinformowana o zgłoszeniu, dopóki nie skontaktuje się z nią policja. W przeciwnym razie, gdy osoba ta rzeczywiście jest sprawcą przestępstwa, istnieje ryzyko zniszczenia istotnych dowodów.

15

Jeśli chcesz wiedzieć więcej

DIECEZJALNE zasady prewencji i postępowania w sytuacji nadużyć seksualnych wobec dzieci i młodzieży podlegają stałemu rozwojowi. Pojawia się nowa literatura, nowe szkolenia i nowe materiały zarówno w Kościele katolickim w Szwecji i na świecie, jak i w społeczeństwie, gdzie różnego rodzaju instytucje zajmują się podobnymi problemami i mogą służyć wsparciem oraz doświadczeniem.

Na stronie internetowej Diecezji sztokholmskiej www.katolskakyrkana.se można ten rozwój śledzić. Znajdują się tam aktualne dane kontaktowe do wikariusza generalnego i do diecezjalnych osób kontaktowych oraz odnośniki do wartościowej literatury, a także do artykułów zawierających fakty naukowe. Znajduje się tam także odnośnik do Centrum Ochrony Dziecka CCP (*Centre for Child Protection*) przy Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie, gdzie na bieżąco aktualizowana jest informacja o raportach badawczych, wypowiedziach papieskich, dyrektywach duszpasterskich oraz dokumentach na temat nadużyć w Kościele.

Załącznik do kopiowania: Formularz DH710